

Alfons Moré, prohom saltenc

Text > JOSEP PASTELLS

«**P**er als saltencs sempre serà l'home que millor sabia donar injeccions [...]. Sabia que tant als grans com als petits això que els punxin el cul no els agradava gens. Per això, ho feia amb tota la delicadesa del món i sense presses.» Aquestes paraules de Guillem Terribas al pròleg de l'obra que ressenyem aquí descriuen Alfons Moré Paretas (1930-2001) en la faceta d'ATS i ajuden a entendre millor la seva vocació de servei en l'àmbit polític. La biografia d'Alfons Moré, escrita pel periodista Albert Requena López (Ribes de Freser, 1957), aprofundeix en aquests aspectes i, basant-se en més de cinquanta testimonis i en la transcripció de cartes i documents, repassa amb tot luxe de detalls els moments fonamentals de la vida del prohom saltenc.

Malgrat ser el primer llibre d'Albert Requena, la prosa acurada i l'encert de l'estructura li permeten bastir-ne un perfil ortodox i alhora interessant; a mesura que s'avança en la lectura, produeix la impressió d'un descobriment progressiu, d'un desenvolupament natural dels elements. La biografia, que inaugura la col·lecció «Gent de Salt», és el producte d'una feina ingent, feta amb ordre i rigor, però l'autor no renuncia a l'amenitat ni als tocs literaris. En el primer capítol, per exemple,

relata que el vespre del 25 d'agost de 1930, el dia abans de néixer Moré, la seva mare «s'entretenia amb els veïns a mirar el cel i veure com els Perseïds o llàgrimes de Sant Llorenç creuaven el firmament». I a final de gener de 1939, quan els bombardejos prop de Salt van provocar que el pare d'Alfons Moré se l'endugués de la vila per buscar refugi a la muntanya, concretament a Can Soms, als afores de Sant Gregori, «la boira era tan espessa que els plàtans centenaris que hi ha des de casa fins a la Torre Mirona amb prou feines es veïen», recordava molts anys després el mateix Alfons en una carta al seu net.

El llibre, ric en fotografies i en dades cronològiques, aprofundeix en la formació i en la vida laboral d'Alfons Moré. També parla de les seves aficions (va jugar a futbol i a bàsquet, li agradaven la música clàssica i les excursions amb moto, col·leccionava quadres dels pintors de Salt) i dedica una atenció preferent a la família i a l'activitat política a Salt —on va tenir un paper vital en la lluita per recuperar la independència— i a Girona. Requena també reivindica la importància del llegat de Moré: a més de promoure la racionalització del model de serveis socials a Girona, fent èmfasi en la millora de la vida de la gent gran i dels infants, va

REQUENA LÓPEZ, Albert.

Alfons Moré Paretas:

26-08-1930 | 16-12-2001.

Salt: Ajuntament de Salt;

Diputació de Girona, 2025. 146 p.

(Gent de Salt. Biografies; 1)

impulsar l'ajuda i el suport als municipis i la implantació del Servei de Famílies Acolloïdores, i va tenir un paper rellevant en la creació del complex de Les Bernardes, el projecte de Les Vetes i la modernització de Càritas a Salt.

Els reconeixements que va rebre en vida (destaquen el de fill predilecte de la vila i la medalla al Mèrit en el Treball) i els pòstums (batejar amb el seu nom una via ampla del sector del Mas Masó i el segon centre d'assistència primària de Salt) tanquen una biografia equilibrada i objectiva, de molt bon llegir.

I el bisbe Cartaça va prohibir *Gilda*

Text > DANI VIVERN

Les actuals tendències polítiques «autoritàries» dins de democràcies aparentment sòlides són un dels eixos de debat més vius en els mitjans i les xarxes socials. Ara bé, qualificar-les sistemàticament amb el paspartú de «feixistes» no aporta gaire claredat a l'anàlisi del fenomen. De la mateixa manera, qualificar de «neofranquistes» les posicions més conservadores que sorgeixen a casa nostra és tan inexacte com definir el franquisme des d'un únic punt de vista. Ja durant els seus anys de vigència oficial (n'hi ha que diuen que encara és vigent en

segon pla) hi hagué analistes que el van considerar de diverses maneres —nazisme, feixisme, règim autoritari, tecnocràcia cristiana—, segons les tendències de cadascun i l'evolució pròpia del règim. Sigui com sigui, el franquisme encara ven, interessa i genera passions de tot signe i color.

Precisament per l'abundor d'estudis; assajos; articles; reportatges; records familiars; referents literaris, polítics, religiosos i culturals, tota persona interessada en aquell període s'arrisca a perdre el fil entre centenars de milers de dades i informacions. I,

per això, és benvingut aquest treball, *El franquisme a Girona*, que centra en la nostra ciutat l'entramat que hi va fer sorgir el règim sortit de la Guerra Civil de 1936-1939, i que perdurà fins a finals dels anys setanta. I amb seqüeles més enllà, per a alguns.

Un sextet d'autors, coordinats per Lluís Serrano, han explicat els efectes més rellevants que aquell règim va tenir a la nostra ciutat. Josep Clara, Maximiliano Fuentes, Pere Guanter, Joan Vicente, Narcís Selles i Xavier Carmaniu han fet un notable esforç de condensació i didacticisme per explicar temes

Com glops del passat

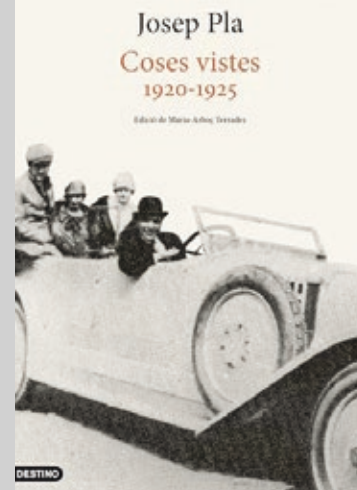
Text > PEP VILA

El 18 de maig de 1925 apareixia a Barcelona, publicat per l'Editorial Diana, *Coses vistes: 1920-1925*, un llibre decisiu, dens i viu, a partir del qual Josep Pla es va iniciar professionalment en el món de les lletres. Llavors va començar una carrera de periodista, prosista i assagista que encara continua, perquè són legió els lectors i les iniciatives editorials que hi ha al mercat que ens il·lustren sobre la vida i l'obra del nostre home de Llofriu. Ara en celebrem la reedició, ben acurada, juntament amb el catàleg de l'exposició. El volum està dividit en quatre parts independents, però relligades per un sentit agut: «Homes i paisatges», «Intermezzo», «Capítols de novel·la» i «Retrats». Aquesta reedició conté, a més, un estudi inicial de Maria-Arboç Terrades i l'apèndix de Jordi Cornudella.

El catàleg de l'exposició, a la seu de la Fundació Pla de Palafrugell, a cura de Joan Safont, també és molt interessant. Llavors Pla tenia vint-i-vuit anys. A les «Quatre paraules» inicials, una mena de justificació del llibre, assegurava que havia procurat per sobre de tot fer-se entendre i respectar la veritat i el que és natural. Podríem dir que els capítols de *Coses vistes* són els fills petits d'altres obres notables: *El quadern gris*, *El que hem menjat*, *La vida amar-*

ga i *Retrats de passaport* o *Homenots*. El títol del llibre, manllevat potser del volum *Choses vues* de l'escriptor francès Victor Hugo o d'un del periodista italià Ugo Ojetti, és un compendi d'articles apareguts en premsa, reelaborats i ampliats.

Aquest llibre va ser interessant per a l'evolució de la prosa catalana, després de la tempesta noucentista. Com deia Carles Riba: «Quantes generacions no estaven aviciades a la despesa del cant i, en canvi, ignoraven la prosa». Podríem dir, sense risc d'equivocar-nos, que el seu contingut no va deixar ningú indiferent. Els temes són diversos, però tots lliguen entorn de la societat catalana, la visió que tenia llavors dels pobles i ciutats del Baix i Alt Empordà, l'Empordanet, i els paisatges veïnals fins a arribar a Barcelona. En destaca les notes sobre la cuina catalana, en les quals es lamenta que llavors es batia en retirada per influència dels llibres de cuina francesa. Ens diu: «Ara es troba molt de tard en tard, sobre les cartes dels restaurants, l'ofrena d'un plat català, i això és una desgràcia». També cal llegir el volum per a l'estudi de l'ànima d'homes i dones per mitjà de peces narratives breus. Els sintètics retrats de persones que va arribar a tractar —Carles Rahola,

PLA, Josep. *Coses vistes: 1920-1925* [edició de Maria-Arboç Terrades i apèndix de Jordi Cornudella]. Barcelona: Grup 62, 2025. 262 p.

SAFONT, J. (cur.). *100 anys de Coses Vistes* [catàleg de l'exposició]. Palafrugell: Fundació Josep Pla, 2026. 163 p.

Josep Carner, Carles Riba, Manolo i molts altres— són encara molt llegidors pel feliç do verbal de l'autor. Tanca el volum el seu autoretrat, en el qual es radiografia sense pietat, amb un deix de sornegueria i cinisme. Quants mots del nostre parlar, continguts en aquest admirable llibre, que tenen per a nosaltres una especial virtut evocadora, s'han perdut per l'erosió dels anys i per la nostra incúria. Hem oblidat el gust que té la mel a força de tenir-ne la boca plena. Molts ja són com glops del passat.

complexos en capítols d'una trentena de pàgines cadascun. En el mateix ordre en què n'hem esmentat els autors, hi trobem: la repressió posterior al conflicte bèl·lic; la construcció ideològica del nou règim i el seu enfrontament amb la dissidència local; l'oligarquia franquista gironina del 1940 al 1979; l'urbanisme i la «Gran Girona»; l'art a la ciutat durant el franquisme i, finalment, l'ensenyament. Tot plegat, en un ambient de nacionalcatolicisme que ho impregnava tot i censurava molt —la pel·lícula *Gilda* en va ser un exemple recordat—, en paral·lel a un *desarrollismo* que, certament, va transformar i modernitzar aspectes de la ciutat, però també en va obliterated molts d'altres.

Tots els capítols es clouen amb una llista bibliogràfica indispensable per aprofundir en el tema. A més, el volum s'acompanya d'imatges ben escollides i molt representatives de l'ambient, el paisatge urbà i la societat gironina d'aquelles dècades.

Tenim, doncs, un text valuós per resseguir —sense por de les llacunes memorístiques i dels biaixos inherents a un tema tan sensible— l'impacte del règim del general Franco en la Girona de mitjan segle xx.

En aquest volum, prologat per l'actual batlle de Girona, Lluç Salellas, hi trobem a faltar un índex onomàstic i un repàs final, perquè la puntuació, francament, falla a estones.

SERRANO JIMÉNEZ, Lluís (coord.). *El franquisme a Girona*. Girona: Ajuntament de Girona – SGDAP, 2025. 213 p.